

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

A.E.A. Broekhuizen (VVD), R.M.L. Nelisse (VVD), A.J. van Dijken (VVD)
en T.C. Both-Verhoeven (CDA)
(d.d. 6 mei 2024)

Nummer

4090

Onderwerp

Netcongestie – Niet in Zuid-Holland

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Naar aanleiding van de recente brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat¹ waarin de situatie van netcongestie in Flevoland, Gelderland en Utrecht wordt belicht, waaruit blijkt dat zonder aanvullende maatregelen al vanaf 2026 overbelasting en uitval dreigt in de provincie Utrecht, willen wij enkele vragen stellen over de situatie in Zuid-Holland. Deze vragen zijn essentieel om te begrijpen welke voorbereidende stappen Zuid-Holland neemt om vergelijkbare problemen te voorkomen en hoe we ons vestigingsklimaat kunnen blijven garanderen.

1. *Hoe zijn de vooruitzichten voor netcongestie in Zuid-Holland en welke maatregelen acht het college nodig om vergelijkbare problemen zoals in de provincie Utrecht te voorkomen?*

Antwoord

Netcongestie is nu nog beperkt tot delen van Zuid-Holland. Echter dit zal de komende jaren snel gaan toenemen. Ook in Zuid-Holland heeft dit op korte termijn gevolgen voor het realiseren van opgaven (zie ook de brief communicatie rondom netcongestie PZH-2024-849587362)

Met TenneT, Stedin, Liander, Westland Infra, Gasunie, gemeenten en RES'en werken we als provincie in de 'Energieraad Zuid-Holland' samen aan een perspectief voor verduurzaming, beter benutten van energie-infrastructuur, oplossingen voor netcongestie en aan het toekomstige energiesysteem. Deze aanpak bestaat uit drie sporen:

1. sneller bouwen aan meer netcapaciteit;
2. inzetten op slimme oplossingen en het beter benutten van het elektriciteitsnet;
3. Integraal programmeren van het energiesysteem van de toekomst, het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK).

Het is van belang dat deze pMIEK projecten voor de uitbreiding van netcapaciteit snel doorgang vinden en hierbij wordt gezamenlijk actief gemonitord om deze projecten niet te vertragen (spoor 1).

Ook wordt ingezet op slimme oplossingen en het (nog) slimmer gebruik van het net. Dat kan onder andere door:

- energiebesparing (vraagvermindering);

¹ <https://open.overheid.nl/documenten/dc4db503-d27d-44ab-adc4-baa0f7dc6088/file>

- decentrale oplossingen: lokale opwek en vraag op elkaar afstemmen (opwek van hernieuwbare elektriciteit nabij gebruik) b.v. door energiehubs en energiegemeenschappen;
- slimme vraagsturing (grote elektriciteitsvragers aanzetten als er lokaal veel aanbod is aan zon- en windenergie) en energieopslag
- benutten van andere energiedragers, zoals (lokale) warmte.

2. *Hoe is uw contact met de netbeheerders in Zuid-Holland en hoe wordt deze samenwerking benut om potentiële netcongestie aan te pakken?*

Antwoord

Provincie werkt nauw samen met de netbeheerders in Zuid-Holland. Via de Energieraad Zuid-Holland wordt deze samenwerking benut om potentiële netcongestie aan te pakken (zie hierboven). De Energieraad komt 2-maandelijks bijeen. Ook worden er gezamenlijke sessies georganiseerd, zoals een ambtelijke kennissessie over batterijopslag op 28 februari 24. Daarnaast is er op 24 mei een gezamenlijk webinar georganiseerd voor Staten- en Raadsleden over netcongestie. Deze is terug te kijken op [webinar netcongestie 24 mei 24](#).

3. *Wat is de inschatting van het college op het verdere verloop van netcongestie in de provincie als er niet bijgestuurd wordt in de provinciale en/of de Rijksstrategie met betrekking tot netcongestie?*

Antwoord

Zie antwoord op vraag 1.

4. *Welke schaalbare energievoorziening zijn er op korte(nu), middellange (over 10 jaar) en lange termijn (over 20 jaar) beschikbaar in Zuid-Holland om pieken in de energievraag op te vangen?*

Antwoord

Voor het opvangen van pieken in de energievraag zijn diverse opslag technieken beschikbaar. Veelal wordt ingezet op elektrochemische opslag, zoals lithium ion batterijen, maar ook zoutwaterbatterijen, mechanische opslag (opgepompt water, samengeperste lucht, vliegwielen), scheikundige opslag (Power to X, b.v. conversie naar waterstof) en warmte opslag zijn reeds mogelijk. Deze technieken zijn nu veelal qua efficiëntie en economische en ruimte technische aspecten minder aantrekkelijk als lithium ion batterijopslag.

De verwachting dat deze technieken in de toekomst (tussen 10 en 20 jaar) meer benut en ingezet gaan worden. In ieder geval verwachten we dat we in Zuid-Holland op termijn zeker HTO (hoge Temperatuur Opslag van warmte ondergronds), zoutwaterbatterijen en elektrolyzers (omzetting naar waterstof) onderdeel zullen gaan uitmaken van het energiesysteem. Ook een valmeer als opslag is denkbaar. Onlangs is hiervoor een haalbaarheidsstudie uitgevoerd.

Daarnaast worden uiteraard verdere innovaties verwacht de komende 10 tot 20 jaar. Als provincie stimuleren we dit mede, en dragen we o.a. bij aan Batteryday die gehouden wordt komend september (georganiseerd door de TU Delft, Battery Competence Cluster NL en IQ).

5. *Biedt het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat (pMIEK) voldoende versnelling om nijpende situaties zoals in Utrecht, Flevoland en Gelderland te vermijden? Zo nee, welke aanvullende stappen stelt het college voor om onze energie-infrastructuur robuust te maken, bent u bereid om hier desnoods bestuurlijke doorzettingsmacht voor te gebruiken?*

Antwoord

Het zal op korte termijn niet onoverkombaar zijn om nijpende situaties in het geheel te voorkomen. Het college is van mening dat het pMIEK voldoende versnelling biedt naast de afspraken die het Rijk met overheden en netbeheerders maakt in het LAN (landelijk Actieprogramma Netcongestie, [Slim en flexibel omgaan met elektriciteit - slimmetstroom.com](https://www.slimmetstroom.com)).

6. *Wat kan de provincie zelf doen op het gebied van vergunningsverlening om de aanleg en uitbreiding van het stroomnet in Zuid-Holland te versnellen, en zo bij te dragen aan een robuustere energie-infrastructuur?*

Antwoord

De ruimtelijke planprocedure voor energie-infrastructuurprojecten op 150kV-niveau of lager valt onder de bevoegdheid van gemeenten. Bij uitbreidingen op een spanningsniveau hoger dan 150kV geldt dat deze bevoegdheid van het Rijk is (ministerie van EZK). Provincie verleent vanuit haar bevoegdheden vergunningen of ontheffingen aan deze projecten, b.v. voor het 150kV Station te Barrepolder is ontheffing verleend voor de molenbiotoop.

In aanvulling is het van belang vroegtijdig nieuwe locaties van 150kV ruimtelijk te verkennen voor toekomstige uitbreidingen van het elektriciteitsnet, waarbij tevens onderzocht wordt of deze zoeklocaties ruimtelijk ook geborgd kunnen worden via het omgevingsbeleid als onderdeel van de herziening 2025.

7. *De VVD ondersteunt de bouwdoelstellingen van de provincie. Sterker nog: het is bittere noodzaak om snel, effectief en veel te bouwen. Ons uitgangspunt daarbij is dat geen enkele woning vertraagd beschikbaar mag komen door problemen met aansluiting op energie, water of riool. Hoe zorgt het college ervoor dat deze woningbouwdoelen haalbaar blijven ondanks de risico's van netcongestie? Welke maatregelen worden genomen om zeker te stellen dat de bouw van nieuwe woningen niet vertraagd wordt door energie-infrastructuurbeperkingen?*

Antwoord

Zie antwoord op vraag 1, 5 en 6.

In aanvulling hierop:

Netcongestie in Zuid-Holland is vooralsnog beperkt tot grootverbruik aansluitingen en omvat niet de reguliere woningbouw (kleingebruikers). Deze kunnen aangesloten worden. In gebieden van netcongestie kan het zijn dat objecten met grootverbruik aansluiting (denk aan scholen, sporthal, appartementencomplex) op de wachtlijst komen te staan. De ACM (Autoriteit Consument en Markt) heeft het inmiddels mogelijk gemaakt voor netbeheerders om maatschappelijk te prioriteren in gebieden met netcongestie. Hierdoor wordt het mogelijk om via een prioriteringskader woningbouwprojecten, naar boven te schuiven op de wachtlijst op plekken waar er een wachtrij is voor transportcapaciteit. Vanuit de samenwerking zullen we sturen op het stellen van de juiste prioriteiten.

In aanvulling onderzoeken we, o.a. in IPO verband, of het maatschappelijk reserveren van capaciteit, met name daar waar nog geen netcongestie is, een mogelijkheid is.

8. *Gezien de potentieel negatieve effecten van netcongestie op het vestigingsklimaat en de economische ontwikkeling in Zuid-Holland: Welke stappen worden ondernomen om te garanderen dat ons vestigingsklimaat aantrekkelijk blijft en de economische impact van netcongestie geminimaliseerd wordt?*

Antwoord

Behoud van een aantrekkelijk vestigingsklimaat is belangrijk. Als provincie zetten wij ons daar ook voor in.

Een paar van de acties:

- Zuid-Holland zet in op het slimmer benutten van de netcapaciteit via energiehubs om handelingsperspectief voor verduurzaming of nieuwe bedrijvigheid te bieden ([Routekaart energiehubs: gids voor de ontwikkeling van een energiehubs \(rvo.nl\)](#)). Provincie stimuleert, faciliteert en stelt hiervoor de subsidieregeling verduurzaming bedrijventerreinen beschikbaar. Er wordt ingezet om de eerste initiatieven en pilots actief te ondersteunen en tot realisatie te brengen. Ook is op 12 maart 2024 is voor bedrijven een kennissessie georganiseerd in samenwerking met Energy Scale Up ([Kennisbijeenkomst Energy Hubs — ENERGY SCALE UP \(energyscale-up.nl\)](#));
 - Zuid-Holland werkt met netbeheerders, gemeenten en anderen aan een aanpak om netcongestie te beperken op de korte en lange termijn in pMIEK en de Energieraad;
 - Zuid-Holland staat achter de afspraken in het klimaatakkoord en de RESsen en daarin afgesproken realisatie van lokale opwek in een goede mix, die het net optimaal benut. Wij hebben uw Staten hierover met de Routekaart RES geïnformeerd;
 - Provincie zet in op warmte als energiedrager voor verduurzaming van de warmtevraag van de gebouwde omgeving. Ook wordt gewerkt aan energieleverende nieuwbouw.
 - via het LAN wordt ingezet op flexvermogen en is het mogelijk gemaakt dat netbeheerders met bedrijven flexcontracten kunnen afsluiten;
 - De energietransitie biedt ook economische kansen. Wij werken aan de ontwikkeling van een economisch cluster maakindustrie energietransitie in Zuid-Holland.
9. *Hoe vordert de implementatie van energiehubs in Zuid-Holland en welke impact hebben deze tot nu toe gehad op de regionale energie-infrastructuur en het lokale energiemanagement? Ziet het college kansen om de inzet van energiehubs in Zuid-Holland te versnellen?*

Antwoord

Er zijn verschillende energiehubs in Zuid-Holland in ontwikkeling, vanaf haalbaarheid tot uitwerking. Er zijn nog geen operationele energiehubs. Ter info: in heel Nederland zijn momenteel een vijftal energiehubs operationeel. Provincie ziet zeker mogelijkheden voor versnelling; hier wordt vanuit de samenwerking gezamenlijk met gemeenten, netbeheerders, energievoorzieningen en bedrijven aan gewerkt. Provincie stimuleert, faciliteert en ondersteunt de eerste energiehubs met capaciteit en middelen. Provincie draagt daarnaast actief bij aan kennisdeling en -uitwisseling.

10. *Dit college heeft een grote ambitie op het gebied van zero-emissie openbaar vervoer. Is er voldoende laadcapaciteit beschikbaar op korte en op lange termijn, nu OV-bedrijven steeds eerder voorsorteren op elektrische bussen? Bevordert u samenwerking tussen partijen hiervoor, zowel in de (semi)overheid als het bedrijfsleven?*

Antwoord

Van belang is dat bij nieuwe concessies en door concessiehouders z.s.m. deze plannen te delen met de relevante netbeheerders. Waar reeds bekend wordt laadcapaciteit en locatie van laadpleinen meegenomen in prognoses van de netbeheerders.

Voor de provinciale OV-concessies geldt dat de bussen grotendeels al elektrisch rijden, waarbij de noodzakelijke laadinfrastructuur al is gerealiseerd. Waar dit nog niet zo is, is dit meegenomen in de prognoses.

11. *In motie 939 heeft de VVD het college verzocht:*

- 1. de mogelijkheden voor een 'marktplaats' voor vraag en aanbod van daken voor zonne-energie te onderzoeken en daarbij het provinciale innovatieteam, innovatieve start-ups en bedrijven en gemeenten te betrekken.*
- 2. Via bijvoorbeeld een challenge of een prijsvraag, met slimme oplossingen voor een marktplaats te komen, waarbij we uitdrukkelijk aangeven dat het niet de bedoeling is dat PZH zelf een marktplaats opricht en beheert.*

Dragen benoemde oplossingen bij aan de zelfvoorzienendheid van onze inwoners en ontlasting van de energie-infrastructuur? Zo ja, voorziet het college extra inzet hierop?

Antwoord

Deze oplossingen kunnen zeker een bijdrage leveren aan het beter benutten en het beperken van netcapaciteit. Er wordt door zowel het LAN als netbeheerders en gemeenten² ook actie ondernomen. We werken samen met innovatieteam op dit thema en zullen inventariseren hoe en waar we als provincie dit verder kunnen stimuleren.

12. *Hoe stimuleert het college de ontwikkeling en implementatie van andere lokale, duurzame energieprojecten in Zuid-Holland, en welke rol spelen deze projecten in het versterken van ons energienetwerk tegen congestie?*

Antwoord

Zie eerder gegeven antwoorden. Vanuit het spoor slimme oplossingen stimuleren en faciliteren we lokale, duurzame energieprojecten in Zuid-Holland in algemene zin. Deze decentrale oplossingen dragen bij aan het efficiënter benutten van beschikbare capaciteit en het beperken van de netcapaciteitsbehoefte. Daarnaast zijn lokaal eigendom en participatie speerpunten voor de provincie voor betrokkenheid van de omgeving.

13. *In het licht van recente discussies over flexibele nettarieven als middel om netcongestie te verminderen³: Hoe ziet het college de implementatie van strategieën voor slimmer en flexibel energieverbruik in Zuid-Holland, en welke stappen kunnen worden genomen om opgewekte energie efficiënter te gebruiken en zo het net te ontlasten?*

Antwoord

Flexibele nettarieven zijn de verantwoordelijkheid van ACM en netbeheerders. Implementatie hiervan gebeurt landelijk. De netbeheerders doen een oproep aan bedrijven om flexvermogen in te zetten. Flexvermogen is afhankelijk van het dagelijks/wekelijks energieprofiel van het bedrijf en draagt bij aan het beter benutten van het elektriciteitsnet. Vanuit de samenwerking Energierijk den Haag werken we mee aan een onderzoek of inzet op flexvermogen voor de kantoren mogelijk is.

² [Verminder netcongestie, help ondernemers op bedrijventerreinen! -> €25.000 pilot | Startup in Residence Intergov](#)

³ <https://www.volkskrant.nl/economie/betalen-voor-gebruik-van-het-stroomnet-is-probaat-middel-tegen-opstoppen~b6a33133/>

14. *Is het college bereid om, indien noodzakelijk, tijdelijk gebruik te maken van de inzet van fossiele bronnen om potentiële netcongestie in Zuid-Holland te voorkomen? Onder welke voorwaarden zou dit overwogen worden en kan het college reflecteren hoe deze inzet van tijdelijke aard kan zijn?*

Antwoord

Momenteel komt nagenoeg 85% van de energie die benut wordt uit fossiele bronnen. Fossiele bronnen kunnen dan ook zonodig tijdelijk ingezet worden ter voorkoming van netcongestie. Uiteraard blijven we werken we aan de afbouw van de inzet van fossiele bronnen.

Den Haag, 4 juni 2024

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA drs. J.N. Baljeu